

Arst olla on seisukoht

Eva Antsov – Eesti Nooremarstide Ühendus

Südasuvel avaldas Korruptsioonivaba Eesti ühing Transparency Internationali uuringu, mille kohaselt on Eesti inimesed enim pistist maksnud tervishoiuteenuse saamiseks (loe: arstidele). Uudisele (1) järgnenud kommentaariumi arvamused sisaldasid põhiliselt lugusid, kuidas kommikarp enam arstile ei kõlbavat ning tavaliseks taksiks on saanud kinkekaardid ja -korvid. Mine tea, kui suurel määral on tegu rahvaluulega ja kui suurel määral on segamini aetud tänutäheks ja ettemaksuks meelega viimine, kuid teema tõstatamine on oluline.

Augustis Paides toimunud arvamusefestivali 2013 arutelul „Kas kunst on kõige võimsam arvamuseavaldus?“ leiti, et kunstniku kõige esimene seisukoht on juba kunstniku elukutse valimine. Samasugune seisukohavõtt on ka arstikarjääri valik, mille osaks on eluaegne õppimine, ühiskonna tervise eest seismine, valmidus töötada ebamugaval ajal. Tegelikult ei oponenti kunstnik, arst ega keegi kolmas oma elukutsega kunagi ühiskonnale, vaid eristub mingite nimetajate ja ootuste poolest, mida temalt kui ametikandjalt eeldatakse.

Milline on taust, milles arst praegu tegutseb, ning miks mõni lahkub süsteemist? Kõige paremini iseloomustab seda käsitlus Eestist kui postsotsialistliku väärtussüsteemiga ühiskonnast, mille tunnusteks on teiste vähene usaldamine ja vähene eneseusk. Tervishoid ei kasva ega õitse ülejäänud kogukonnast eraldi: nimetatud mentaliteedi peegeldusi on iga päev näha ka meditsiinis. Üksteise vähese usaldamise ilmekaks tõestuseks on hea tahte koostöökokkuleppe sõlmimine. Tervishoiu edendamiseks olid olemas eeldused: Sotsiaalministeerium kutsus kokku Eesti tervishoiuorganisatsioonid, noored ja vanad, riigi ja kodanikud, arstid ja patsiendid. Ometi jättis 6 organisatsiooni leppe allkirjastamata: noorte silmade läbi sai suurimaks takistuseks just usalduse puudumine, sest varasema kogemuse najal kardeti jälle

petta saada. Niisugune argumentatsioon viitab siiski teatavale stagnatsioonile meie mõtlemises.

Siinkohal meenub jälle arsti väidetav töölepanija – pistis. Karta on, et leidub arste, kes ilma pistiseta end hommikul n-ö käima ei saa, ja leidub patsiente, kes siiralt usuvad, et ilma pistiseta nad parimat abi ei saa. Mõlemal juhul on käitumine taunitav. Tava muutmine on pikaajaline, enne peab muutuma tegevuse väärtustatus. On huvitav nentida, et Transparency Internationali uuringu teise järeldusena on välja toodud, et Eesti inimesed paistavad Euroopa Liidus silma sellega, et vaid 39% vastanute arvates saavad nad ise korruptsiooni vastu võitlemiseks midagi ära teha ja ainult veidi üle poole Eesti inimestest annaks korruptsioonijuhutumist teada, kui seda märkaks. Need on vähese eneseusu peegeldused Eesti inimese käitumises. Juba 22 aastat on möödunud ajast, mil eiramine ja ka pealekaebamine oli norm. Kas analoogselt jätame teatamata ravi- ja suhtlemisvead? Ehk lahkuvad arstid ka seetõttu, et nad ei usu inimeste tahtesse käitumismalle ja süsteemi muuta?

Usaldus kasvab suhtumisest ja suhtlusest. Et avalikkus ei järgiks anonüümseid või mittepädevaid liiderarvamusi, peab Eesti arst suhtlema kolleegi, patsiendi ja avalikkusega. Arstkonnast kujuneb arvamus kui juhtivalt intelligentsest ja usaldusväärsest seltskonnast, kui loobutakse ohvri positsioonist ja usutakse oma võimetele. Algavaks hooajaks soovivadki noored arstid endale ja kolleegidele rohkem usku ning usaldust! Kasutame võimalusi ja räägime, kes on arst. Sageli on just arstid ühiskonna lakmuspaberiks, millel moraal ja muutuv aeg end proovile paneb.

KIRJANDUS

Eestimaalased annavad altkäemaksu enim tervise huvides. ERR uudised, 09.07.2013. <http://uudised.err.ee/?06283007>.

antsov@gmail.com

Dr Eva Antsov